

טרום רפורמה

משרד החינוך מחברת בחינה

המינהל הפדגוגי

אגף בכיר בחינות

לנבחנים ולנבחנות שלום,

נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – פרט ל"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך, ובמדבקות השאלון שקיבלת מודפסים פרטי השאלון המיועד לך.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק. מותר לכתוב משני צדי הדף במחברת הבחינה.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה. **אין לתלוש או להוסיף דפים.** מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילים שם.
- אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

בהצלחה!

17 סמל שאלון 12 رقم النموذج שם השאלון ויחידות לימוד اسم النموذج والوحدات التعليمية הדבק כאן ↑ מדבקת שאלון الصق هنا ↑ ملصقة نموذج امتحان	21 מועד 18 موعد 37 סמל ב"ס 32 رقم المدرسة 31 מס' תעודת זהות 23 رقم الهوية הדבק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) الصق هنا ↑ ملصقة ممتحن (بدون اسم)	מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
--	--	-----------------------------

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף

* التّعليمات باللغة العربيّة على ظهر الصّفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات !

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بالضبط. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ مواد مكتوبة أو الحديث. لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان. يجب تسليم كل مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب المحافظة على نزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها، وبأن تفاصيل نموذج الامتحان المعد لك مطبوعة على ملصقات نموذج الامتحان التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة. يُسمح الكتابة على جهتي الصفحة في دفتر الامتحان.
4. للمسودة يمكن استعمال صفحات من دفتر الامتحان فقط. يُمنع نزع أو إضافة صفحات. الدفتر الذي يُسلم وهو غير كامل سيثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
5. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
6. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنى لك النجاح!

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

לבתי ספר עצמאיים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50	נקודות
פרק שני	—	אוצר המילים והמשמעים;
שם המספר ומילות היחס	{	26	נקודות
פרק שלישי	—	תחביר
ומערכת הצורות	{	24	נקודות
	—	סה"כ	—	100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
 - (2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (19-20) של השאלון.
 - (3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

לפניך שני טקסטים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

רקע כללי על הנושא שהמאמרים דנים בו

(מעובד על פי דוח ועדת האסדרה לתזונה בריאה, משרד הבריאות, אוקטובר 2016)

במהלך חמישים השנים האחרונות השתנו תנאי החיים וסגנונם, ובעקבות זאת השתנה הרכב המזון שלנו. היום רוב המזון שאנו צורכים הוא מזון מעובד שמיוצר במפעלי תעשייה. בתהליך העיבוד המתועש איבדו המזונות רכיבים רבים בעלי ערך תזונתי, כגון סיבים טבעיים, ויטמינים ומינרלים, ולא זו בלבד אלא נוספו להם חומרים שמטרתם להאריך את חיי המדף של המוצרים ולשפר את טעמם וצבעם, כגון שמן, סוכר, נתרן (מלח), חומרים משמרים וחומרי טעם וריח מלאכותיים.

טקסט א: מאמר

רמזור אדום למזון

מאת נ' קצין*

פסקה א כבר שנים רבות לא התחוללו שינויים משמעותיים כל כך בתחום סימון המזון בישראל. משנת 2018 יחלו להופיע על המדפים מוצרי מזון הנושאים סימון ייחודי שמסווג אותם בהתאם לערך הבריאותי והתזונתי שלהם. לא מדובר בעוד סימון של רכיב כזה או אחר אלא בסיווג כולל של המוצר שמעניק לו "כותרת" חיובית או שלילית.

פסקה ב רגולציית⁽¹⁾ המזון הבריאה יוצאת לדרך. ועדת אסדרה שמינה משרד הבריאות קבעה תכנית לאומית ששמה "אפשרי בריא" ומטרתה לקדם תזונה נכונה בציבור בישראל. על פי המלצות הוועדה, בקרוב יסומנו כ-1,500 מוצרי מזון ומשקאות במדבקות בצבע אדום או ירוק⁽²⁾. בהחלטות הוועדה הודגש כי מוצרי מזון הנושאים מדבקה אדומה לא יוגדרו "פסולים" ומזיקים לבריאות, שכן בניגוד לסיגריות או לאלכוהול למשל, המזונות עצמם אינם מזיקים לבריאות, אלא אם צורכים מהם יתר על המידה. הסימון השלילי של מוצרים אלה נועד להזהיר את הציבור כי במוצר המסומן כמות החומרים המזיקים חורגת מן הסף שנקבע, לכן מומלץ לצרוך פחות מאותו מוצר.

פסקה ג ההמלצות של הוועדה פורסמו זמן קצר לאחר פרסום ממצאי דוח הקובע כי ישראל היא אחת המדינות המובילות בעולם המערבי בצריכת סוכר לנפש. כמו כן פורסמו ממצאים נוספים ולפיהם בין מדינות המערב ישראל מובילה בתמותה מסוכרת. עוד מתברר כי בשנים האחרונות חלה עלייה דרמטית בשיעור ההשמנה בישראל. כמעט שליש מן הילדים בני העשרה וכ-50% מן המבוגרים סובלים מעודף משקל ומהשמנה.

* מעובד על פי קצין, נ'. "רמזור אדום למזון". **יתד נאמן**, כ"ג בחשוון תשע"ז.

(1) רגולציה (אסדרה) – ויסות, הסדרה, קביעת סדר מסוים בדבר.

(2) מדבקה בצבע ירוק – סימון חיובי למוצר שהרכבו מתאים להמלצות התזונה של משרד הבריאות. על המדבקה ייכתב: "מוצר זה עומד בהמלצות משרד הבריאות לתזונה". מדבקה בצבע אדום – סימון שלילי למוצר שבו אחד מן הרכיבים סוכר, שומן רווי או נתרן הוא מעל רמה מסוימת. על המדבקה ייכתב: "מכיל כמות גדולה של..."

פסקה ד

בדיוני הוועדה ובמסקנותיה מוזכרים רבות הרכיבים סוכר, שומן רווי⁽³⁾ ונתרן, אשר נחשבים כיום לרכיבי המזון המזיקים ביותר, ורמת הצריכה שלהם בישראל מופרזת במיוחד. בין הנזקים הנגרמים מצריכת יתר של סוכר: השמנה, כבד שומני, סיכון מוגבר לסוכרת ולמחלות לב וכלי דם ועששת בשיניים. צריכה של כמויות מופרזות של נתרן עלולה לגרום ליתר לחץ דם, המגביר את הסיכון לשבץ מוחי, מחלות לב וכלי דם, אי ספיקת כליות ועוד. צריכת המלח הממוצעת בישראל ב־2016 הייתה 9.5 גרם מלח ליום אצל מבוגרים ו־12 גרם מלח ליום אצל בני נוער. המידה המומלצת היא 5 גרם מלח למבוגר.

פסקה ה

איך מפחיתים את הצריכה המזיקה? אפשר להטיף לאוכלוסייה לספור את הקלוריות במזון ולעבור לתזונה מאוזנת, ואפשר לפעול "מלמעלה" כדי שהציבור יצרוך יותר מזון בריא. על בסיס הגישה השנייה גובשה התכנית "אפשרי בריא". איך משפיעים על הצרכן לבחור במזון בריא יותר? לשם כך ישבה הוועדה על המדוכה חודשים רבים.

פסקה ו

הוועדה המליצה בין השאר שיובלט הסימון של הרכיבים המזיקים על אריזת המוצר, וכמות הסוכר תסומן בכפיות במקום בגרמים להמחשת כמות הסוכר במוצר. כמו כן הומלץ להגביל את השיווק והפרסום לילדים של מזון שעליו סימון שלילי, ולהוסיף אזהרה בולטת בכל פרסום של מזון המוגדר שלילי — המפרסמים יחויבו להוסיף במודעה אזהרה בנוסח: "מזון זה מכיל כמות גדולה של סוכר/שומן רווי/נתרן".

פסקה ז

המלצות נוספות, שספק אם יאומצו כמות שהן, הן חקיקה שתאסור לחלוטין שימוש בשומן טרנס⁽⁴⁾, מיסוי על מזון מזיק ובייחוד מיסוי על משקאות המכילים כמויות גדולות של סוכר.

פסקה ח

מה קורה בעולם? ועדת האסדרה מצביעה על תקדימים ממדינות אחרות. למשל, בבריטניה מתגבשת בזמן האחרון מדיניות כוללת לעידוד תזונה נכונה, ובמסגרתה הטלת מס על שתייה מתוקה; צמצום השימוש במזון מזיק בשירותי הסעדה; ארגון מחודש של מזונות ומשקאות בריאים במקום נגיש ובולט במרכולים ועוד. בפינלנד, שבה שיעורי מחלות הלב והתמותה מתזונה לקויה היו מן הגבוהים בעולם בשנות השבעים, ננקטו צעדים לשינוי מדיניות וחקיקה, והם הובילו לירידה ניכרת בתחלואה. בין השאר נחקק חוק לסימון מזונות עשירים במלח, בשומן טרנס ובשומן רווי, חוק להפחתת תכולת השומן בחלב, חוק להורדת מחירי הירקות והפירות ועוד.

פסקה ט

הוועדה מסכמת כי התגייסות כלל המערכות לשיפור סביבת המזון וההתנהגות התזונתית של האוכלוסייה, כגון מערכת הבריאות, מערכת החינוך, מקומות עבודה וגורמים נוספים, עשויה לשנות את פני המציאות ולהפחית את שיעור התחלואה בישראל.

(3) שומן רווי — שומן שבגלל המבנה שלו נוטה להצטבר בכלי הדם ולגרום בהם נזק.

(4) שומן טרנס — שומן מוקשה שנחשב לשומן המזיק ביותר לבריאות. מצוי במרגרינה, במוצרי מאפה תעשייתיים ובמאכלים מטוגנים רבים. מסייע להאריך את חיי המדף של המוצר.

טקסט ב: מאמר

סימון מוצרי מזון

מאת נ' קצין*

- פסקה א בתוך שנה יסומנו מוצרי המזון בישראל על פי תכולת הסוכר, המלח והשומן הרווי שבהם. מוצרים עתירי סוכר, נתרן ושומן רווי יסומנו במדבקה אדומה – הסימון השלילי. זו ההמלצה המרכזית ברשימת ההמלצות שהגישה ועדת האסדרה לקידום תזונה בישראל.
- פסקה ב בין המלצות הוועדה: סימון חיובי וסימון שלילי של מזון בחזית האריזה; הגבלת שיווק ופרסום של מזון מזיק ובייחוד הגבלת הפרסום והשיווק לילדים ולבני נוער; הפחתת נתרן, סוכר ושומן רווי במזונות; הנגשה כלכלית של מזון בריא. המלצות נוספות: עידוד יצרנים בינוניים וקטנים לייצר מזון בריא, קידום חינוך תזונתי והסברה לציבור.
- פסקה ג חובת הסימון השלילי על מוצרי מזון שאינם בריאים תיכנס לתוקף בהדרגה: השלב הראשון הוא להגביר את רמת המודעות בציבור לסכנות הכרוכות במזון שאינו בריא, ובהמשך גם לעודד צריכת מזון ראוי ובריא. לדברי ראשי משרד הבריאות, הם נחושים למגר את צריכת המזונות המזיקים במטרה לשמור על בריאות הציבור ולמנוע תחלואה. זה האתגר המרכזי של המשרד בתקופה זו, והם בטוחים כי יישום המלצות ועדת האסדרה במזון בשיתוף כל הגורמים בתעשיית המזון יביא לשינוי המיוחל לטובת אזרחי ישראל.
- פסקה ד עוד הדגישו במשרד הבריאות כי מערכת הבריאות מקבלת על עצמה אחריות נוספת: "הידע כיצד לשמור על אורח חיים בריא ועל תזונה בריאה היה שמור עד כה לקומץ תזונאים, למספר מצומצם של רופאים ואחיות, ולעוד כמה משוגעים לדבר, וכעת הידע בנוגע לתזונה בריאה נעשה לנחלת הכלל ולנושא מרכזי בשיח הציבורי בישראל".
- פסקה ה נשיא התאחדות התעשיינים אמר בתגובה להחלטות הוועדה: "לפני שאנחנו תעשיינים, אנחנו הורים לילדים וסבים לנכדים, ובריאותם עומדת לנגד עינינו יומם וליל. המלצות הוועדה אינן פשוטות לתעשייה הישראלית. תעשיית המזון הישראלית פועלת זה כמה שנים לשיפור מוצריה ולהפחתת סוכר, נתרן ושומן, ובחירה לראות בפעילות הוועדה הזדמנות להיות שותפה לדרך ולהשפיע, למרות המחיר הכבד שההמלצות מביאות אֵתן".

* מעובד על פי קצין, נ'. "סימון מוצרי מזון בהתאם לתכולת סוכר, מלח ושומן רווי". יתד נאמן, כ"א בחשוון תשע"ז.

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-5.

1. "רגולציית המזון הבריא יוצאת לדרך" (טקסט א, פסקה ב).

א. הסבר (במשפט אחד או שניים) את המושג "רגולציית המזון הבריא", על פי טקסט א. (3 נקודות)

ב. מי עשוי להרוויח מתכנית הרגולציה, ומי עלול להינזק ממנה? נמק את דברך על פי המאמרים. (4 נקודות)

2. בפסקת הסיום של טקסט א ("רמזור אדום למזון") הכותבת מציינת את החזון של חברי הוועדה.

א. מהו החזון? (3 נקודות)

ב. הָבֵא מן המאמר ראיה שהחזון הזה מעוגן במציאות. (4 נקודות)

3. לפניך המלצות אחדות של ועדת האסדרה.

כתוב לכל אחת מן ההמלצות מהי המטרה שההמלצה נועדה להשיג. (12 נקודות)

1. חקיקת חוק האוסר שימוש בשומן טרנס.

2. סבסוד פירות וירקות ופיקוח על מחיריהם.

3. חלוקת ערכות הדרכה לגננות ולהורים בנושא תזונה נכונה.

4. הקמת ועדה משותפת של תעשייני מזון ואנשי משרד הבריאות.

4. האם לדעתך ראוי שהממשלה תקבע בעבור האזרחים מהו מזון ראוי ותגביל צריכה של מזונות מסוימים?

נמק את דברך. תוכל להיעזר במאמרים שקראת. (10 נקודות)

מטלת סיכום (14 נקודות)

(תוכל להשתמש בעמוד 7 לכתיבת טיוטה.)

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

פרק שני — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר ומילות היחס

(26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 6-10.

21 נקודות) **אוצר המילים והמשמעים**

6. לפניך חמש הגדרות של המילה **חוק**. קרא אותן וענה על הסעיפים שאחריהן.

1. הוראה רשמית מטעם רשות עליונה המחייבת את הכול.
2. שיעור ומידה קצובה בכמות או בזמן.
3. תופעה קבועה ובלתי משתנה בטבע, בחיים, בחברה וכו'.
4. מצווה שטעמה אינו מפורש.
5. כלל, אופן קבוע של פעולה, נוהל, התנהגות וכו'.

א. לפניך משפט ממאמר א, ובו מודגשת המילה "חוק".

"בין השאר נחקק **חוק** לסימון מזונות עשירים במלח..." (טקסט א, פסקה ח)

מבין ההגדרות של המילה "חוק" שלעיל, ציין את המספר של ההגדרה המתאימה למילה "חוק" שבמשפט זה.

(נקודה אחת)

ב. לפניך ארבעה צירופים, ובהם המילה "חוק".

מבין ההגדרות של המילה "חוק" שלעיל, ציין את המספר של ההגדרה המתאימה למילה "חוק" או "חוקי"

שבכל אחד מן הצירופים.

- חוקי התנועה _____
- חוק חינוך חובה _____
- חוק כלים שלובים _____
- חוקי משחק _____

(4 נקודות)

7. א. " הוועדה **ישיבה על המדוכה**...". (על פי טקסט א, פסקה ה)

מה פירוש הביטוי "ישיב על המדוכה"?

הקף את התשובה הנכונה.

- התעכב
- דן זמן רב בעניין
- פתר את הבעיה
- יישב את חילוקי הדעות

(2 נקודות)

ב. "... חומרים שמטרתם להאריך את **חיי המדף** של המוצרים". (מן הרקע הכללי, עמוד 2)

הסבר במילים שלך את הצירוף "חיי מדף" בהקשר זה. (2 נקודות)

ג. "ראשי משרד הבריאות נחושים **למגר** את צריכת המזונות המזיקים". (על פי טקסט ב, פסקה ג)

לפניך רשימת מילים.

הקף את המילים שיכולות להמיר את הפועל **למגר** במשפט זה ולשמור על משמעות המשפט. (3 נקודות)

לחסל, להשריש, לצמצם, להכחיד, לגנות, לבחון

8. לפניך שלוש קבוצות של מילים.

הקף בכל קבוצה שתי מילים שהיחס ביניהן הוא **נרדפות** או **ניגודיות**, וציין את היחס ביניהן.

1. מזוהם, מעובד, מוגבל, שטוח, גולמי

2. מגוון, מופרז, מוגדר, מוגזם, אדיר

3. נחוש, מתקדם, יסודי, מעשי, הססני

(6 נקודות)

9. בטקסט ב, פסקה ד יש מילה שיש לה באותה פסקה מילה נרדפת (או ביטוי נרדף) וכן מילה מנוגדת (או ביטוי מנוגד).

העתק את המילים. (3 נקודות)

המילה _____

המילה הנרדפת _____

המילה המנוגדת _____

(5 נקודות)

שם המספר ונטיית מילות היחס

10. א. לפניך שני משפטים, ובהם מספרים מודגשים. כתוב את המספרים במילים.
- (1) מיליוני אנשים ברחבי העולם סובלים מסוכרת מסוג 2 _____.
- (2) כמות הסוכר במשקאות הממותקים היא פי 3 _____ מן הכמות שארגון הרופאים האמריקני ממליץ עליה.
- ב. במשפט שלפניך הקף את הצורה הנכונה של שם המספר.
- על תווית המוצר כתוב שיש בו חֲמֵשׁ אָחוּז / חֲמֵשֶׁה אָחוּז / חֲמֵשֶׁה אָחוּזִי שומן.
- ג. לפניך שני משפטים. בכל משפט הקף את מילת היחס הנכונה.
- (1) לפני הארוחה כדאי לרחוץ ידיים עם / ב סבון.
- (2) כשהוזמנו להתארח אצלם / אצלם, ביקשנו שתופחת כמות המלח בתבשילים שיוגשו לנו.

פרק שלישי — תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות:

ארבע שאלות מתחום התחביר (שאלות 11-14) וארבע שאלות מתחום מערכת הצורות (שאלות 15-18).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משני התחומים, כרצונך
(לכל שאלה — 6 נקודות).

תחביר

11. א. לפניך שני משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אם התכנית "אפשרי בריא" תצלח, שיעור התחלואה בקרב האזרחים ירד.

II. אילו אימצת הרגלים של תזונה נכונה, לא היית סובל מיתר לחץ דם.

(1) תחם בכל משפט את הפסוקית שבו.

(2) ציין מהו הקשר הלוגי המשותף לשני המשפטים. _____

(3) העתק מכל משפט את המילה המבטאת את הקשר הלוגי.

משפט I _____ משפט II _____

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. גם אם מזון תעשייתי מזיק יסומן במדבקה אדומה, אזרחים רבים לא יימנעו מרכישתו.

II. במקרה של זיהום במוצרי מזון החברה תדווח על כך לציבור.

(1) באחד משני המשפטים יש אותו קשר לוגי כמו במשפטים שבסעיף א.

העתק את מספרו של המשפט. _____

(2) ציין מהו הקשר הלוגי במשפט האחר. _____

(3) ציין את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת בקו במשפט I. _____

(4) העתק ממשפט II מילה שהיא באותו תפקיד תחבירי שציינת בתת-סעיף ב(3). _____

I. אילו צעדים למניעת מחלות נוקט משרד הבריאות?

III. במאמר זה ניתנה תשובה על השאלה מדוע חלה עלייה בשכיחות ההשמנה בקרב ילדים בארץ.

א. מכל משפט העתק את מילת השאלה, וציין את תפקידה התחבירי.

¶

II

III

.IV

ב. העתק מן המשפטים מילת שאלה המציינת קשר לוגי. ציין את הקשר הלוגי שהיא מציינת.

ג. מבין המשפטים IV-I משפט אחד יוצא דופן מבחינת הסוג התחבירי שלו.

(1)

(2)

7. במשפטים IV-I מסומנות בקו שלוש מילים.

לשתיים מהן יש תפקיד תחבירי משותף.

(1) העתק את שתי המילים, וציין את התפקיד התחבירי המשותף להן.

(2)

13. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. צריכת יתר של סוכר מזיקה לבריאות, למרות זאת צעירים רבים צורכים כמות גדולה של מזון ממותק.

II. בניגוד לסיגריות מזונות עתירי שומן אינם פסולים לחלוטין.

III. הצעדים שנקטו בפינלנד הובילו לירידה ניכרת בתחלואה.

- (1) כתוב ליד כל משפט את סוגו התחבירי.
- (2) • במשפט איחוי (מחובר) תחם את האיברים.
- במשפט מורכב תחם את הפסוקית, וכתוב את תפקידה התחבירי.

ב. לפניך משפט נוסף. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

IV. התזונה היא רכיב חשוב בשמירה על הבריאות שלנו.

(1) אחד מן המשפטים III-I (בסעיף א) הוא מאותו סוג תחבירי של משפט IV. העתק את המשפט.

(2) מכל אחד משני המשפטים – ממשפט IV ומן המשפט שהעתקת בסעיף ב(1) – העתק את המילה

המשלימה את הנשוא, וכתוב את תפקידה התחבירי.

14. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מסומנת בקו. קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תעשיית המזון בישראל היא אחד הגופים הכלכליים הגדולים בארץ.

II. 82% ממפעלי המזון ברחבי הארץ הם מפעלים קטנים.

III. המזון הוא נכס אסטרטגי של כל משק.

א. כתוב את התפקיד התחבירי המשותף למילים המסומנות בקו במשפטים.

ב. לפניך משפט נוסף ובו המילה "הוא" מסומנת פעמיים.

IV. שומן טרנס הוא שומן מוקשה, והוא מצוי במוצרי מאפה תעשייתיים.

(1) הקף את המילה המסומנת שהיא באותו תפקיד תחבירי שצינת בסעיף א.

(2) כתוב את התפקיד התחבירי של המילה "הוא" שלא הקפת.

ג. משפט IV הוא משפט איחוי (מחובר). לפניך ניסוח אחר שלו.

שומן טרנס הוא שומן מוקשה המצוי במוצרי מאפה תעשייתיים.

(1) מהו הסוג התחבירי של המשפט החדש?

(2) בהמרה של משפט IV ממשפט איחוי (מחובר) למשפט חדש חל שינוי תחבירי. מהו השינוי?

ד. לפניך משפט שחל בו שיבוש.

הנזק העיקרי לילדים מצריכת יתר של סוכר היא השמנה.

כתוב את המשפט מחדש ותקן את השיבוש. נמק את התיקון במונחים תחביריים.

מערכת הצורות

15. א. לפניך רשימת פעלים:

הקפד, הגיש, הצג, הסס

הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין. נמק את בחירתך.

ב. לפניך משפטים ובכל אחד מהם הפועל מודגש.

(1) כתוב ליד כל משפט את הבניין של הפועל המודגש.

- השולחן ערוך לכבוד שבת. _____
- ספר התורה נצל מביזיון. _____
- הוא נלחם על עקרונותיו. _____
- הספר העתיק מצע למכירה. _____
- הסלע מדרדר במורד התלול. _____
- האדם מנצל את משאבי הטבע לתועלתו האישית. _____

(2) הקף את הפעלים שמשמעותם סבילה.

(3) העתק את הפועל מגזרת חסרי פי"צ. _____

ג. לפניך זוגות של מילים. הקף את הזוגות שבהם המילים אינן מאותו השורש.

- הגיש, הנגיש
- נצב, יצב
- מתירים, מתרימים
- מיצג, מצגת
- מטיפים, מטפטים

העתק את המילים שהקפת, וכתוב ליד כל אחת מהן את השורש שלה.

16. א. לפניך משפטים, ובהם שלושה פעלים מודגשים.

- ועדת האסדרה **הגִּישָה** המלצות לקידום תזונה נבונה בישראל.
 - חברי הכנסת **הגִּיעוּ** לפגישה עם נשיא התאחדות התעשיינים כדי **לְהַפִּיר** את תעשיית המזון.
- (1) מה הם הפרטים המשותפים לשלושת הפעלים המודגשים (שורש, בניין, זמן, גוף, גזרה)?

- _____
- (2) מן השורש של הפועל **הִגִּישָה** כתוב שם פעולה בבניין התפעל.
_____ מן השורש של הפועל **הִגִּיעוּ** כתוב שם פעולה בבניין קל.
_____ מן השורש של הפועל **לְהַפִּיר** כתוב שם פעולה בבניין פיעל.

ב. בקרוב יסומנו כ-1,500 מוצרי מזון ומשקאות ב**מִדְבָּקוֹת** בצבע אדום או ירוק. לפניך שני שמות פועל מן השורש של המילה "מדבקה": **לְהַדְבֵּק**, **לְהִדְבֵּק**. ציין את הבניין של כל אחד מן הפעלים.

_____ **לְהַדְבֵּק**
_____ **לְהִדְבֵּק**

- ג. (1) כתוב את צורת ה**הווה** (בינוני) ב**אותו הגוף** של הפועל המודגש במשפט שלפניך:
_____ למרות החששות של היצרנים ההכנסות **גָדְלוּ**.
(2) כתוב את צורת ה**עתיד** בגוף **מדבר** של הפועל המודגש במשפט שלפניך:
_____ בעולם **נוֹקְטִים** צעדים לשינוי מדיניות וחקיקה בתחום המזון.

17. א. לפניך משפט, ובו שם מודגש:

התְּזוּנָאי של בית החולים אחראי לתפריטי המזון של החולים.

לפניך רשימת שמות: מְסַעֵדוֹן, טֶבַח, יֵינֹן, מְגִדְנִיָּה, מְבַשֶּׁלֶת, דִּיאֲטֵנִית, מוֹזֵג

(1) הקף את השמות שנוצרו באותה דרך תצורה של השם תְּזוּנָאי.

(2) בחר שם אֶחָד מן השמות שהקפת, והסבר את קביעתך.

(3) מהי דרך התצורה המשותפת לשמות שֶׁלֹא הקפת? בחר שם אֶחָד, והסבר את קביעתך.

(4) ציין את השם היוצא דופן מבחינת הַמְשַׁמְעוּת. מה משמעותו, ומה המשמעות המשותפת לשמות האחרים?

(5) במה שונה השם "דיאטנית" משאר השמות?

ב. תזונה לקויה עלולה לגרום לִסְכָּרֶת.

המונח התקני הוא "סְכָּרֶת", אבל בציבור רווחת ההגייה "סְכָּרֶת".

הָבֵא שיקול דקדוקי אחד שיסביר את הצורה התקנית, ושיקול דקדוקי אחד שיסביר את הצורה הרווחת.

18. א.

לפניך רשימת שמות עצם:

מִטָּע, מִפֶּץ, מִסּוֹק, מִתּוֹן, מִגֶּבֶת, מִצָּקֶת

(1) הקף את השמות שהם מגזרת חסרי פ"נ.

(2) העתק מן הרשימה את השמות שלא הקפת, וכתוב ליד כל שם שהעתקת – את השורש שלו, את המשקל

שלו ואת משמעות המשקל.

ב. לפניך רשימת מילים:

בְּרִיא, עוֹלָמִי, מְבֹהָק, מְפֹתָח, מְדֵתִי, נָדִיר

(1) מהי המשמעות המשותפת לכל המילים?

(2) מיינ את המילים לשתי קבוצות על פי דרכי התצורה. תן כותרת לכל קבוצה.

(3) לפניך שני משפטים ובהם המילה "משלים".

I. עוד ועוד אנשים נעזרים בטיפול מְשָׁלִים.

II. כשאתה מְשָׁלִים עם המצב קל לך יותר.

באיזה משפט המילה "משלים" אינה שייכת לקבוצת המילים שבראש סעיף ב? _____

נמק את תשובתך. _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

הבנה, הבעה ולשון א', קיץ תשע"ז, מס' 011113, 244

- 20 -

טיוטה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"אתך בכל מקום, גם בבגרות.

בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.

بالتجّاح، مجلس الطّلاب والشّبيبة القطريّ"